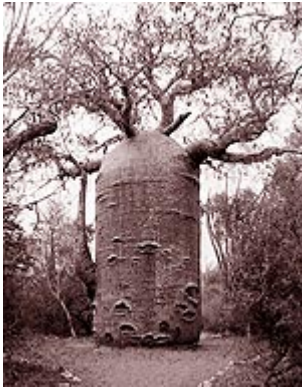


Baobab ต้นไม้ปฏิวัติอาหารโลก?

วารสาร 3 สามโกเศศ

วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2552

หน้า 6



ต้นไม้ใหญ่หน้าตา

ประหลาดมีชื่อว่า Baobab ซึ่งดูราวกับธรรมชาติทำงานผิดพลาดโดยเอารากกลับขึ้นมาอยู่บนดิน ส่วนลำต้นและใบที่มียูติดินกำลังเป็นต้นไม้ดังทั่วโลก เพราะความมีประโยชน์ในเกือบทุกส่วนของมัน

Baobab เป็นชื่อตลาดที่รู้จักกันมากที่สุด ชื่อพันธุ์ (Genus) ของมันคือ Adansonia มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 8 species แหล่งดั้งเดิมของ 6 species อยู่ใน Madagascar (เกาะใหญ่อยู่ทางตะวันออกของทวีปแอฟริกา) และอยู่บนแผ่นดินใหญ่ของแอฟริกาและออสเตรเลีย (ทางตะวันตกเฉียงเหนือของทวีป) อีกแห่งละหนึ่ง species

Baobab เป็นต้นไม้มหัศจรรย์โดยที่มันสูงได้ถึง 5-30 เมตร ลำต้นมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 7-11 เมตร (ในจังหวัด Limpopo ประเทศ South Africa ต้นที่เชื่อว่าเป็นใหญ่ที่สุดในโลก ลำต้นมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 เมตร) เชื่อว่ามีอายุอยู่ได้นับพันปี

แต่ที่อัศจรรย์กว่านั้นก็คือทุกส่วนของมันไม่ว่าเปลือก ใบ เนื้อไม้ ผล มีคุณประโยชน์มาก จนผู้รักสุขภาพในโลกตะวันตกกำลังบ้าคลั่งนับตั้งแต่ปี 2008 เป็นต้นมา สารพัดสินค้าที่เขี้ยวตูดิบจาก Baobab หลังไหลเข้าสู่ตลาด และเชื่อว่าอีกไม่นานนักคลื่น Baobab ก็คงจะมาถึงบ้านเรา คล้ายกับ "คลื่นน้ำลูกโย" "คลื่นชาเขียว" ฯลฯ ที่ผ่านมา

ใครที่เคยดูภาพยนตร์เรื่อง The Lion King คงจำภาพต้นไม้ประหลาดนี้ได้ทีตัวละครชื่อ Rafiki ใช้เป็นบ้าน และในหนังสือคลาสสิกแปลจากภาษาฝรั่งเศสที่เข้าใจว่า

ปัจจุบันนักศึกษาในหลายมหาวิทยาลัยไทยถูกบังคับให้อ่านคือ "Little Prince" (Le Petit Prince) โดย Antoine de Saint-Exupéry กล่าวถึงต้น Baobab ว่าโลกที่ Little Prince อาศัยอยู่นั้นเล็กเกินกว่าที่จะให้ต้น Baobab อยู่

Baobab ไม่ได้ไร้ใบตลอดเวลาจนดูประหลาดเหมือนในภาพ สำหรับ Baobab สายพันธุ์ Adansonia digitata ในแอฟริกาไร้ใบประมาณ 9 เดือน ใน 1 ปี ในช่วงฤดูฝนมันจะดูดซับน้ำได้สูงถึง 120,000 ลิตร มาเก็บไว้ในลำต้นสู้กับความแห้งแล้งเพื่อมันจะสามารถอยู่รอดได้คงทน และมีอายุอยู่ได้นานกว่าต้นไม้อื่นๆ

คนแอฟริการู้จักประโยชน์ของต้น Baobab มานับพันปีก่อนที่คนตะวันตกจะมาตื่นตื่น คนแอฟริกาใช้ใบของมันที่มีลักษณะเป็นช่อใบเรียวยาว 5 ใบ เป็นอาหารโดยบริโภคกันทั้งดิบ เป็นใบแห้งหรือเป็นผง

ในไนจีเรียใช้ใบ Baobab มาทำเป็นซูป ผลของมันยาวประมาณ 18 เซนติเมตร แต่ละลูกห้อยยาวลงมา ดูไกลๆ เหมือนหนูตายห้อยหัว (จึงมีชื่อเรียกว่า Dead-rat Tree ด้วย) ผลมีเปลือกแข็งหุ้ม ภายในเป็นเมล็ดๆ มีเนื้อขาวหุ้มคล้ายน้อยหน้า และมีเนื้อสีขาวเป็นปุ๋ยอยู่ด้วย

ส่วนที่เป็นปุ๋ยสีขาวนี้คนแอฟริกันเรียกว่าขนมปังลิง (monkey's bread) เขาเอาไปผสมนมหรือข้าวต้ม ข้าวโพดต้มและเป็นอาหาร บ้างก็เอาน้ำเชื่อมสีแดงราดลงบนเนื้อและนำมาขายเป็นขนม ส่วนที่เป็นเมล็ดก็เอามาตำเพื่อทำให้ซูปข้นขึ้น หรือเอามาคั่วเพื่อกินเล่น หรือบีบเอาน้ำมัน ลำต้นซึ่งชุ่มฉ่ำด้วยน้ำถูกกรีดมาใช้เป็นเชือก สีย้อมผ้า ตลอดจนเป็นยาพื้นบ้าน

หลายปีที่ผ่านมางานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของ Baobab มากพอควร พบว่าผลของมันนั้นในน้ำหนักเท่ากันมีวิตามินซีมากกว่าส้มถึง 6 เท่า อุดมด้วย Antioxidants (สารป้องกันโรคมะเร็ง) Potassium/ Phosphorus เหล็ก โซเดียม แมงกานีส Zinc แมกนีเซียม และสารพัดวิตามินไม่ว่าจะเป็น B1/ B2/ B6

Niacine ฯลฯ อย่างไม่น่าเชื่อ

งานวิจัยยืนยันความเชื่อของคนพื้นเมืองแอฟริกาว่า เปลือกของลำต้นสามารถลดการอักเสบ แก่โรคท้องเสีย (โดยเฉพาะผล Baobab) การสูญเสีย น้ำ ฯลฯ ได้เป็นอย่างดี

การศึกษาพบว่าผล Baobab มีเส้นใย (fibre) ซึ่งช่วยกระตุ้นการเติบโตของแบคทีเรียในลำไส้ซึ่งช่วยในการย่อยอาหาร กระตุ้นภูมิคุ้มกัน ป้องกันโรคท้องเสีย ฯลฯ

ความจริงที่พบนี้ทำให้เกิดการผลิตผงแป้งจากเส้นใยของผล Baobab ในโรคตะวันตก มีการสกัดน้ำมันจากเมล็ดจากใบ จากลำต้น มาใช้ในการผสมน้ำผลไม้ นม นมเปรี้ยว บิสกิต ขนมเค้ก เครื่องดื่ม ซีเรียลสำหรับอาหารเช้า energy bars ซ็อกโกแลต ไอศกรีม ฯลฯ โดยอ้างสารพัดสรรพคุณ

อย่างไรก็ดี ทิศทาง EU และสหรัฐอเมริกายังมีได้อนุมัติการนำเข้าผล Baobab (เมื่อกลางปี 2008 EU ได้อนุมัติการนำเข้าเนื้อแห้งของผล) อีกไม่นานทั้ง EU และสหรัฐอเมริกาก็คงจะอนุมัติ และต่อไปคนยุโรปและอเมริกันก็คงจะได้บริโภคผล Baobab สดๆ กัน

Baobab เป็นต้นไม้ขึ้นตามธรรมชาติ ยังไม่เคยมีการปลูกกันเป็นสวนหรือเป็นไร่ เมื่อ Baobab เป็นที่นิยมมากขึ้น การปลูกเป็นสวนคงจะเกิดขึ้น ปัจจุบันไม่ทราบว่ามีมีการปลูก Baobab กันหรือไม่ในประเทศไทย แต่เชื่อได้ว่าในเวลาอีกไม่นานคงจะเกิด "คลื่น Baobab" เหมือน "คลื่นต้นสัก, คลื่นกฤษณา, คลื่นตะกั่วไทย" ฯลฯ ที่เคยเกิดขึ้นในบ้านเรา

การไร้การควบคุมการนำเข้าต้นไม้ออกทางบ้านเราทำให้เกิดความกังวลว่าหาก Baobab เกิดติดอันดับมีการปลูกเป็นสวนเหมือนยูคาลิปตัส น้ำซึ่งเป็นทรัพยากรที่ขาดแคลนอยู่แล้วยิ่งหนักหนายิ่งขึ้นในบ้านเราในอนาคต เพราะ Baobab น่าจะเป็น "ตัวดูดน้ำ" ที่ร้ายกาจ แย่งชิงน้ำมาสะสมไว้ในลำต้น ได้เก่งกว่าต้นไม้อีกหลายพันธุ์

ถึงแม้ Baobab ให้คุณค่าแก่ชาวโลกในด้านโภชนาการ แต่ก็อาจสร้างต้นทุนมหาศาลได้เช่นกันหากชาวโลกมีความต้องการผลิตภัณฑ์มากขึ้นจนต้องเกิดการปลูกเป็นสวนเป็นไร่ เข้าทำนอง "โลกนี้ไม่มีอะไรฟรี" กล่าวคือ

ชาวโลกต้อง "จ่าย" สำหรับผลิตภัณฑ์ด้วยการขาดน้ำสำหรับพืชอื่น

ในหนังสือ Little Prince ถึงแม้ว่าโลกจะไม่มีที่เพียงพอสำหรับ Baobab แต่ Little Prince ก็แนะนำว่าการดูแลโลกเป็นงานที่หนักและเหนื่อย แต่ก็เป็งานที่ง่ายหากจัดการได้ดี

คำถามเชิง proactive (คือคิดป้องกันก่อนเกิดปัญหา) ก็คือหาก Baobab กลายเป็นต้นไม้อันสำคัญขึ้นมาจนมีคนปรารถนาปลูกกันมากมายในบ้านเรา เราจะเตรียมรับมือกับปรากฏการณ์นี้อย่างไร